

تاریخ: ۱۳۸۸، ۱۲، ۸

شماره: ۹۴۸، ۱۸۷، هـ

پیوست: دو

سسه تعالی
مدیریت محترم کل دبیرخانه شورای نگهبان

با اهداء سلام:

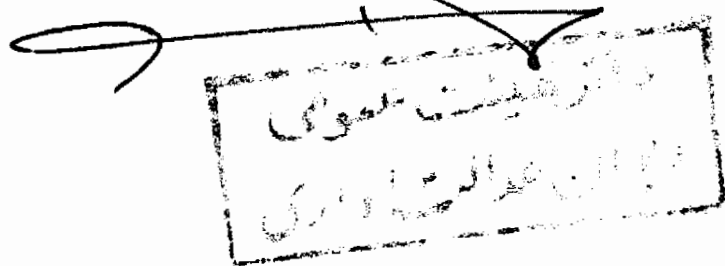
بازگشت به نامه شماره ..... مورخ ۱۳۸۸، ۱۲، ۳۰، مورخ ۱۳۸۸، ۱۲، ۲۸، به

پیوست تصویر دادنامه شماره ..... مورخ ۱۳۸۸، ۱۲، ۱۲

هیئت عمومی دیوان عدالت اداری جهت اطلاع و اقدام مقتضی ارسال

می شود. /

دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

ورود به دبیرخانه شورای نگهبان
شماره ثبت: ۱۸، ۱۱، ۲۷۷
تاریخ ثبت: ۱۸، ۱۲، ۲۳
اقدام کننده: عصر

تاریخ: ۱۳۸۸
 شماره: .....
 پیوست: .....

بسمه تعالی
 فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا
 دادنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ: ۸۸/۱۱/۱۲

کلاس پرونده: ۹۴۸/۸۷

شماره دادنامه: ۸۰۳

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

شاکی: آقای ژوزف باباخان.

موضوع شکایت و خواسته ابطال قسمتهائی از آیین نامه نحوه تشکیل آموزشگاههای فنی حرفه‌ای آزاد.

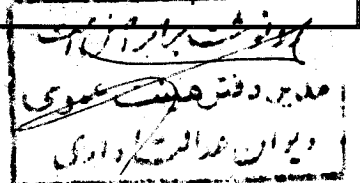
گردشکار: شاکی به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است: هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۸ خود، به استناد ماده ۱۱۱ قانون کار، آیین‌نامه‌ای نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد را، طی مصوبه شماره ۵۶۵۰۸ت۳۲۸۶۵ هـ مورخ ۱۳۸۵/۵/۱۸ تصویب نموده است. به موجب ماده ۱۸۸ قانون کار حاکمیت قانون کار در آموزشگاههای آزاد محرز و مسلم است. فلذا، نظر به اینکه، تاسیس آموزشگاه آزاد یا اشتغال در آن، متضمن تبعیت و برخورداری از مقررات استخدامی شرکتهای دولتی نیست، بنابراین موسس و افراد شاغل در آموزشگاه با عنایت به تعاریف مواد یک الی ۵ قانونکار، مشمول و مکلف به تبعیت از قانون کار می‌باشند و نظارت سازمان نسبت به اقدامات و فعالیتهای (آموزشگاه آزاد) آنها رادر عداد سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت قرار نمی‌دهد. لذا، از آنجا که حکم بر عدم تسری قانون کار به آموزشگاههای آزاد، جواز قانونی ندارد و همینطور بحث عدم جواز تسری قانون استخدام کشوری به آیین‌نامه‌های مربوط به موسس و کارکنان آموزشگاه آزاد، محرز و مسلم است و نظر به لزوم تبعیت آموزشگاههای آزاد از مقررات قانون کار به عنوان قانون آمره، متأسفانه آیین‌نامه آموزشگاههای آزاد در موارد ذیل اقدام به نقض قانون کار، و نیز سایر قوانین موضوعه و تضييع حق مكسب افراد، نموده است. بر اساس بند ۵ از ماده ۲ آیین‌نامه، هیأت نظارت مرکزی می‌تواند ضوابط و دستورالعمل‌های مربوط به شرح وظایف موسس مدیر و مربی را تصویب و ابلاغ نماید. که، چنین موضوعی بنابه جهات ذیل بر خلاف قانون و شایسته ابطال می‌باشد، اولاً مستفاد از ماده ۲ قانون کار، مدیر آموزشگاه واجد وصف اطلاق کارگر می‌باشد، چرا که به درخواست موسس و در مقابل

رئیس هیأت عمومی
 مدیر دفتر هیأت عمومی
 دیوان عدالت اداری

بسمه تعالی
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدُوا
دادنامه

حق السعی پرداختی از ناحیه وی، در آموزشگاه مشغول به کار می‌گردد، نیز مطابق ماده ۳ قانون کار، مدیر آموزشگاه که نماینده کارفرما است در صورت خروج از اختیارات خود در مقابل کارفرما ضامن است. به بیان دیگر، حدود وظایف و اختیارات مدیر، توسط کارفرما تعیین می‌شود در حالی که آیین‌نامه مذکور، در مقام سلب حق کارفرما در تعیین وظایف مدیر برآمده و الزام موسس یا مدیر به قبول تفویض وظایف احصایی تعیین شده از سوی هیأت نظارت مرکزی که به شرح بند مورد اعتراض صورت می‌گیرد، منجر به تعیین وظایفی می‌گردد که ممکن است برخلاف میل کارفرما و حتی کارگر بوده، چه بسا در صورت اجرای آن وظایف توسط مدیر، من غیر حق وی را در مقابل موسس (کارفرما) ضامن قرار دهد. لذا، تدوین چنین مقرراتی خارج از حیطه قوه مجریه است. از سویی، به موجب ماده ۱۸۸ قانون کار، حاکمیت قانون کار در آموزشگاههای علمی آزاد محرز بوده، موسس و مدیر آموزشگاه با عنایت به تعاریف مواد یک الی ۵ قانون کار، مکلف به تبعیت از قانون مزبور می‌باشند. لذا بین آنان رابطه (کارگری - کارفرمایی) حاکم است. حال آنکه الزام موسس، به تنظیم قراردادهایی که می‌بایست به منظور (ادامه کار و عدم ترک فعالیت آنان در آموزشگاه) و تا پایان دوره آموزش صورت گیرد، رابطه پیش گفته را بر هم می‌زند. زیرا وفق ماده ۱۱ قانون کار، طرفین می‌توانند با توافق یکدیگر مدتی را به نام دوره آزمایشی کار تعیین نمایند و در خلال آن، موسس آموزشگاه و یا مدیر، می‌توانند بدون اخطار قبلی و بی آنکه الزام به پرداخت خسارت داشته باشند رابطه کاری را قطع نمایند و نیز در ماده ۲۱ همان قانون که شرایط اتمام و قطع رابطه کاری تعریف شده و از جمله طبق تبصره همان ماده، مدیر آموزشگاه می‌تواند استعفا کند و یا در ماده ۲۷ قانون مبحث عنه که موسس آموزشگاه با رعایت مقررات مندرج در آن ماده، حق دارد در صورت قصور مدیر در انجام وظایف محوله، رأساً قرارداد کار با مدیر آموزشگاه را فسخ و از ادامه همکاری با وی، صرفنظر نماید و سازمان نمی‌تواند مانع از اعمال چنین حقی شود و به بیان دیگر نمی‌تواند موسس را وادار به ادامه همکاری با مدیر یا مربی آموزشگاه نماید. چه، در غیر این صورت، ممکن است خسارات مالی یا معنوی غیر قابل جبرانی به آنان وارد شود که آن هم با قاعده لاضرر و لاضرار است. بنابراین، رابطه موسس با مدیر آموزشگاه تابع توافق طرفیت و ضوابط مندرج در قانون آمره کار می‌باشد و لاغیر حال آن که الزام طرفین قرارداد به همکاری تا پایان دوره آموزشی، مسقط حقوق مکتسبه (کارگر - کارفرما) در

بِسْمِ تَعَالَى
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدُوا
دادنامه

تاریخ: ۱۳۸۰

شماره:

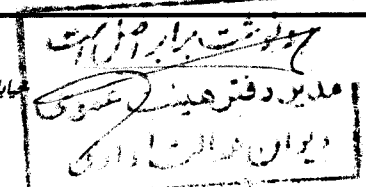
پیوست:

خصوص چگونگی همکاری (موسس و مدیر و مربی آموزشگاه) می‌گردد که این موضوع فاقد محمل قانونی می‌باشد. لذا، ماده ۱۱ از آیین‌نامه مورد اعتراض، خارج از حیطه وظایف قوه مجریه در تدوین مقررات دولتی بوده، لذا شایسته ابطال می‌باشد. ثانیاً، همکاری موسس (کارفرما) با مدیر (کارگر) براساس ماده ۷ قانون کار (مصوب ۱۳۶۹) مستلزم عقد قرارداد کار بوده که مطابق بند (الف) از ماده ۱۰ قانون کار، نوع کار هر فرد شاغل در آموزشگاه و از جمله مدیر آن، مستلزم توافق طرفین (کارگر و کارفرما) می‌باشد. بنابراین اقدام شورای مذکور در تعیین وظایف مدیر و موسس، قطع نظر از اینکه رابطه کارگری و کارفرمایی را بر هم زده و قطع نظر از اینکه در تعیین چنین وظایفی، مسئولیت و توانایی انجام آنها توسط مدیر لحاظ نشده، مفهوم اجبار افراد به پذیرش کار معینی است که بر خلاف ماده ۶ قانون کار و بند ۴ از اصل ۴۳ قانون اساسی است. ثالثاً، وفق ماده ۴۹ قانون کار مشخص نمودن شرح وظایف و دامنه مسئولیت مشاغل مختلف، از وظایف کارفرما بوده که منحصراً پس از تایید وزارت کار قابلیت اجرا را دارد. بنابراین تعیین شرح وظایف، از ناحیه هیأت نظارت مرکزی سازمان، خارج از حدود وظایف و اختیارات هیأت مذکور بوده و ورود به قلمرو صلاحیت سایر مراجع قانونی محسوب و منجر به تضییع حق افراد در تنظیم نوع و رابطه کاری فیما بین می‌گردد. لذا با عنایت به موارد فوق‌الذکر بند (۵) از ماده ۲ آیین‌نامه، شایسته ابطال می‌باشد. در ماده ۱۱ آیین‌نامه آمده است که دارنده پروانه تاسیس آموزشگاه، قرارداد استخدامی منعقد با مربی و مدیر آموزشگاه را می‌بایست به صورتی تنظیم نماید که مدت تمدید استخدام یا قرارداد در فاصله پایان دوره آموزشی قرار گیرد به نحوی که جابجایی مدیر و مربی نیز در طول دوره آموزشی انجام نپذیرد. لذا، با عنایت به مواد یک و ۲ قانون مسئولیت مدنی، مسئولیت آموزشگاه قائم به شخص موسس بوده و نامبرده موظف به ایفاء تعهدات آموزشگاه در قبال افراد ثبت نام کننده در آموزشگاه می‌باشد و در صورت تغییر مربی یا مدیر، با جایگزین نمودن افراد واجد شرایط، می‌بایست نسبت به تعهدات آموزشی خود اقدام نماید و در صورت عدم توانایی، به شرح قرارداد مندرج بین خود و فرد ثبت نام کننده، عمل نماید. علی‌ایحال بند مذکور منجر به وضع قاعده الزام آوری شده است که مفهوم اجبار هر دو شخص به همکاری با هم و نیز ادامه کار توسط هر یک از آنان شده و این اجبار، ضمن آنکه نافی حق آزادی انتخاب شغل افراد شده، در برگیرنده نوعی بهره‌کشی است که وسیله اضربه غیر را نیز فراهم

بِسْمِ تَعَالٰی
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰی اَنْ تَعْدِلُوْا
دادنامه

می آورد. لذا بند مذکور، با بند ۴ اصل ۴۳ و نیز اصول ۲۰ و ۲۲ و ۲۸ و ۴۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که اجبار افراد به کار معین و بهره کشی از دیگران را ممنوع اعلام و حیثیت و مال و شغل اشخاص را از تعرض مصون دانسته و آزادی انتخاب شغل را محترم شمرده، مغایرت حکمی و موضوعی دارد. دفتر حقوقی سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور در پاسخ به شکایت شاکی، طی نامه شماره ۴۲۰/۴۸۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۲/۶ اعلام داشته اند، ۱- حسب ماده ۱۰۷ قانون کار به وضوح فراهم آوردن امکانات آموزشی برای جویندگان کار به منظور بالابردن دانش فنی کارگران به وزارت کار و امور اجتماعی سپرده شده است. ۲- به موجب ماده واحده لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان آموزش فنی و نیروی انسانی مصوب ۱۵ تیر ماه ۱۳۵۹ شورای انقلاب، به وزارت کار و امور اجتماعی اجازه داده شد، تا، اداره کل آموزش حرفه ای، مراکز تعلیمات حرفه ای، صندوق کارآموزی، کانونهای کارآموزی و واحدهای مربوط به مطالعات نیروی انسانی و اشتغال خود را در سازمانی به نام سازمان آموزش فنی و نیروی انسانی وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی متمرکز نماید، بنابه پیشنهاد وزارت کار و امور اجتماعی و به استناد تبصره ۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۶۰، هیأت وزیران به موجب تصویب نامه مورخ ۱۳۶۰/۱۱/۷ تصویب نمود که سازمان آموزش فنی و نیروی انسانی تغییر کرده و به سازمان آموزش فنی و حرفه ای تبدیل گردد. مع الوصف پر واضح است تعیین ضوابط و شاخص های مربوط به آموزشگاههای فنی و حرفه ای آزاد از سوی این سازمان می بایست انجام پذیرد که در این راستا آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه ای آزاد موضوع تصویب نامه شماره ۶۵۸/ت/۳۲۸۶۵ ه و اصلاحیه شماره ۱۴۶۷۲۵/ت/۳۶۶۳۹ ه مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۱ و در تاریخ ۱۳۸۵/۵/۱۸ تصویب گردید. ۳- به صراحت ماده ۱۱۱ قانون کار که مورد استناد نامبرده نیز قرار گرفته و به موجب آن مقرر گردیده است، «آموزشگاههای فنی و حرفه ای آزاد نیز به منظور آموزش صنعت یا حرفه معین به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی با کسب پروانه از وزارت کار و امور اجتماعی تاسیس می شود» و با توجه به اینکه سازمان آموزش فنی و حرفه ای از جمله سازمانهای اقماری وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی و مقولی قانونی امر آموزشهای فنی و حرفه ای در سراسر کشور می باشد لذا محرز می گردد ارائه آموزش در آموزشگاههای فنی و حرفه ای آزاد با کنترل و نظارت و ارائه پروانه از سوی سازمان متبوع به عنوان سازمان وابسته به وزارت کار و امور اجتماعی

بِسْمِ تَعَالِي
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا
دادنامه

صورت می‌پذیرد. ۴- مواد مورد استنادی نامبرده قوانین مندرج در قانون کار و حاکم بر روابط کارگر و کارفرمایی بوده و هیچ گونه ارتباط موضوعی به آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای موضوع آیین‌نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد ندارد. ۵- به استناد بند (ز) ماده آیین‌نامه موصوف، هیأت نظارت مرکزی به منظور تعیین خط مشی تدوین و پیشنهاد اصلاح آیین‌نامه و تعیین ضابط مربوط به امور آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد و ایجاد هماهنگی و نظارت بر فعالیتهای هیأت‌های نظارت استانها تشکیل می‌گردد و بالاترین مرجع نظارت و تصمیم‌گیری بر امور مراکز آموزشی بخش خصوصی می‌باشد، لذا، نظارت بر آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد با هیأت نظارت مرکزی است که این هیأت به صراحت ماده ۲ آیین‌نامه، ضوابط، دستورالعملها و جداول مربوطه را من جمله شرح وظایف و مسئولیتهای موسس، مدیر، مربی و کارآموز تصویب و ابطال می‌نماید. حال با توجه به اینکه کلیه استنادات نامبرده به قوانین مندرج در قانون کار و حاکم بر روابط کارگری و کارفرمایی است و هیچ گونه ارتباط موضوعی به آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد و وظایف و مسئولیتهای موسس مدیر و مربی و کارآموز را ندارد، بنابراین بند ۵ (ث) ماده ۲ آیین‌نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد به دلیل فقد وجود ارتباط موضوعی مغایرتی با مواد قانون کار مورد استناد نامبرده ندارد و آیین‌نامه سازمان متبوع لازم‌الرعايه است. ۶- نامبرده به ماده ۱۱ آیین‌نامه مبنی بر اینکه این ماده نافی حق آزادی و انتخاب شغل افراد و دربرگیرنده بهره‌کشی است لذا با اصول قانون اساسی در مغایرت است اعتراض نموده، این در حالی است که با امعان نظر در مفاد ماده موصوف محرز می‌گردد. این ماده صرفاً به منظور ایجاد ثبات و نظم و امنیت خاطر کارآموزانی است که به منظور کسب مهارت در طی یک دوره آموزشی به آن نیاز دارند و از طرفی با توجه به مدت زمان محدود به یک دوره آموزشی مندرج در این ماده مشخص می‌گردد این مدت زمان کوتاه مغایرتی با آزادی انتخاب شغل افراد ندارد. ۷- ایشان به ماده ۱۸۸ قانون کار و حاکمیت قانون کار در آموزشگاههای علمی آزاد استناد نموده‌اند. لیکن، با امعان نظر در مفاد ماده مذکور ملاحظه می‌فرمایید، این ماده هیچ گونه ارتباطی به آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد موضوع آیین‌نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد ندارد. علی‌ایحال، با عنایت به مراتب معنونه و با اهتمام نظر به اینکه، اولاً مواد مورد استنادی نامبرده مواد مندرج در قانون کار و

بِسْمِ تَعَالِي
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا
دادنامه

اصول قانون اساسی است که هیچ گونه ارتباط موضوع با آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد ندارد و با توجه به اینکه یک قانون زمانی یک قانون دیگر را تخصیص می‌زند یا فسخ می‌کند که هر دو قانون ارتباط موضوعی با هم داشته باشند که در این مورد به دلیل فقد وجود ارتباط موضوعی هیچ یک از دو قانون موجب فسخ دیگری نمی‌شود. ثانیاً، فصل پنجم قانون کار موضوع آموزش و اشتغال هیچ گونه مغایرتی با مواد آیین نامه موصوف موجود نمی‌باشد و زمانی که در قانون در یک موضوع با یکدیگر برخورد و تضادی داشته باشد یکی باعث ساقط گردیدن دیگری می‌شود که در مانحن فیه چنین مغایرتی وجود ندارد. ثالثاً متعاقب اعلام نظر کمیسیون تطبیق قوانین مجلس شورای اسلامی متضمن اصلاح ایرادات آیین نامه آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد به موجب تصویب نامه شماره ۱۴۶۷۲۵/ت/۳۶۶۳۹ مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۱ کلیه ایرادات آیین نامه مذکور از سوی هیأت وزیران تقریر گردید که با امعان نظر به مفاد آیین نامه محرز می‌گردد، چنانچه ایرادی مبنی بر عدم تطابق مواد آیین نامه معنونه با قانون اساسی و سایر قوانین موضوعه کشور منجمله قانون کار وجود داشت مطمئناً در تصویب نامه موصوف تصریح می‌گردد که عدم تحقق این امر، تاکید موکدی بر عدم تغایر مفاد آیین نامه با سایر قوانین موضوعه کشور است، بنابراین، آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد صرفاً می‌بایست بر اساس آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد که خاص سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به عنوان متولی امر آموزشهای فنی و حرفه‌ای در سراسر کشور می‌باشد و ضمناً هیچ گونه تضادی با قانون اساسی و قانون کار ندارد، عمل نمایند و لذا استدلال نامبرده واهی و بی‌اساس بوده و صرفاً بر اساس سفسطه و مغالطه کاری می‌باشد. بنابراین رد شکایت شاکی مورد استدعا است. دبیر محترم شورای نگهبان در خصوص ادعای خلاف شرع بودن موضوع ماده ۱۱ آیین نامه نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد، طی نامه شماره ۸۸/۳۰/۳۳۷۸۰ مورخ ۱۳۸۸/۴/۲۸ اعلام داشته‌اند، ماده ۱۱ آیین نامه ماده نحوه تشکیل و اداره آموزشگاههای فنی و حرفه‌ای آزاد - مصوب هیأت نظارت مرکزی - خلاف موازین شرع شناخته نشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رئیس هیئت مدیره
دیوان عدالت اداری

بِسْمِ تَعَالَى
فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا
دادنامه

رأی هیأت عمومی

نظر به اینکه طبق مقررات ماده ۱۱۱ قانون کار تاسیس و ایجاد آموزشگاه فنی و حرفه‌ای آزاد منوط به کسب پروانه از وزارت کار و امور اجتماعی می‌باشد و به موجب مقررات تبصره ذیل ماده مرقوم، تشخیص صلاحیت فنی و سایر شرایط مربوط به این مؤسسات منوط به آیین‌نامه مصوب هیأت وزیران گردیده است و مواد مورد درخواست ابطال از تصویب‌نامه مربوطه به شماره ۵۶۵۰۸/ت/۳۲۸۶۵ هـ مورخ ۱۳۸۵/۵/۱۸ هیأت وزیران که به استناد مقررات مرقوم و در حدود صلاحیت و اختیارات قانونی مرجع تصویب کننده تدوین و تصویب و ابلاغ گردیده است، مغایر قانون شناخته نشد، لذا قابل ابطال نمی‌باشد. /

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

محمدجعفر منتظری

پانزدهم شهریور ماه ۱۳۸۵
محمدجعفر منتظری
رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری